

اجتهاد

نومرو : ۱۲۰

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

“ Idjtihad ” Constantinople

بشنجی سنه

صربیت فکریه ضادم
علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه
مدیر مرخص : الهمی صفا

۲۳ تشرین اول ۳۳۰

آبونه

سنه لک آلی آیلوق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

ديه درين و يوكسك سسله ياغيور . و بير آراق
پك اوزاقدن كلن بير سوق وشوق ايله :

قليجلارك ميزراق لارك ، قالفان لارك نرهده ...

ديورسهده ، بونلارك ، شيمدي ، اولماماسي ، اولماسندن
دها زياده كارلى اولدوغنى تفرس ايتكده كچكمه يور
وبهشتى روياسنى فتح ايچين يكانه تعيه يي مليت جرياننده
بوليور :

مليت لر : عسرلردن آقوب كلن سيل لردر

اوكلرينه نه چيقارسه سورور ، يقار ، ده ويرير .

« اي تورك اويان » ده

شو مبارك داغلارده سنك بيرر الكدر

مصراعى كبي تماما شعر وهم اركك شعر اولان
مصراع لار پك نادر دكلدر .

محمد امين بك « اي تورك اويان » ده شاعر لكنك
وتجربينك بوتون درينلكنى ويوكسكلكنى صرف ايتمش در .
وسعى وجهدينك ميدانه قويدينى بو آبدى اوكنده معزز
دوستمك النى هيچان وتقديرايله صيقمايه كوكلمده بويوك
وصميمى اشتياق دوييورم .

دوقتور عبدالر هودت

« شمس المكاتب » مكتبي

دوقتور معلم اسعد پاشا ، « شمس المكاتب » دن بانا
بحث ايتديكى وقت ، مكتبك اوصافنده دقت ايتدين
بيرچوق صفتلر كورمشدم . بوندان اون بش كون اول
مكتبي بالذات زيارت ايتدم . مكتب و غايه لرى حقنده
بنم فكرم شودر : مكتبلر هر شى دن اول صاغلام ،
چالاك ، متين ، بير حيوانيت ينشديرمه لى وبو صاغلام ،
چالاك متين حيوان ناطقده عملى معلومات وقوتلى فضيلتلرله
مجهز انسان وجوده كتيرمه لى در . مقصد ، چوق شى
بيلمك دكل ، حياتده مطلقا لازم اولان شيلرى بيلمك
وييلكيلرى امنيت و جسارتله تطبيق ايدى بيلمك در .
بو ايسه « تعليم » دن زياده « تربيه » ايشيدر .

« كوستاو لوبون » Psychologie de l'Education

ويرديكنن صوگرا شفقتلى بير شفقتسزلنكله شفقتك
چوقلوغندان كلن بير مرحمتسزلنكله قيرباجى اله آليور .
سوكيلى « تورك » نك اوزه رينه يورويور . واللى
وقلبى تيتزه مكده ، كوزلرى هيچان و مرحمت دن قيزارمش
وكوز ياشى ايله طولمش اولدينى حالده « تورك » باغيور ،
يالوارير كبي باغيور و باغيير كبي يالواريور :

هر بوجاڭك بير مزارلق و بير يانغين يريدر .

.....

سنده اولان شو قارائلىق جهالت ،

ايصسز وحشى قطب لاردان داها چوق .

سنده اولان بو آجيقلى سفالت

آفريقانك چوللارنده بلكه يوق .

شو ايشزلر شو حايقيران يوقسول لار ،

شو محبوس لار ، آچ آغيزلار سنك در ؛

شو خاستالار ، شو ديله ن كنج طول لار

شو يتيم لار ، ياسلى قيزلار سنك در .

شو كوى لرده حيوان كبي اوت بين لار تورك درلر

شو اينلرده ياشايانلار پوست كيئلر تورك درلر .

.....

شو يوردگه كفن كبي صوغوق ، ياسلى كولكار

صاچان قانلى پاچاورالار بيرر دشمن بايراغى

قارداش سسلر ايشيديلن ، بو طالعه ز اولكلر

شو ساعتده بيرر جلاد حكومتك طوبراغى .

سن آسياده آسكى « غانز » ك اوفقير

پارياى كبي جاندا ن بزنس

« اسرائيل » ك او وطنسز او حقير

نسلى كى آلنى يرده كنزسين .

ديدكدن صوگرا :

آرتيق سنك آلان غويا [*] ننه لرك يوقى در ؟

ديشى ارسلان سودى ويرن سينه لرك يوقى در ؟

ايسترميسين صوك تحنكده ييقيلسين ؟

صوك يوردهده قانلى مزار قازيلسين ؟

صوك برجهده دشمن بايراق آصيلسين ؟

صوك نسلدهده ملعون زنجير طاقيلسين ؟

سن بونلارى دوشون تيتزه ، حدتلى ،

هانكى عرق دان اولدوغى خاطرلا ؛

بير بوغوجى ده گيز كبي قوتلى

و كنديكى انقلابه حاضرلا !

[*] (جنكيز) ك آناسنك آدى در .

عنوانی و وثائق مهمه ایله دولو ۳۰۴ صحیفه لك بیر کتابی شو سوزلاره خلاصه ایتشدرد .

L' Education est l'art de passer le conscient à l' inconscient.

که معنای حقیقیسی « تربیه ، علمی طبیعت قلب ایتمک صناعیتدر » دیمکدر . تعلیم و تلقین ایله چوجوغلک مدرکهنه دولدورولان علوم و فضائل چوجوقده بیر سرشت ویا بیر سرنویشت حالنه منقلب اولمادیقجه علمی قازانچلارک هیچ بیرندن بیرفائده استحصال ایتمک ممکن دکلدر . بومسئله عادتاً ، علم و سنجیه مسئلهی در . انسانک قیمتی علمیه دکل سنجیه سیله اولچولور . سنجیه ایسه طبیعت اولیهیه مساوی وبلنکه متفوق طبیعت ثانیهدر . « شمس المکاتب » ک الدیغی سالم و سلیم استقامت بو استقامتدر .

حیات ایچین هرشی دن اول صاف هوا و بول گونش لازمدر . صاف هوا سیله بول گونش سیله انی صوییه مشهور اولان چاملیجه نك آلتونی زاده دینیلن ساحه سی ، بو مهم سبب و ملاحظه لرله ، « شمس المکاتب » ک محل متنجی اولشدرد . مکتبک مدیری ، ساطع بک مکتب فیضندن اولان اسماعیل حق بکدر . اسماعیل حق بکک ویردیکی ایضاحات پک جسارتلندیریجی در . مدیرک تعلیم و تربیه خصوصنده کی پرهانیسیبلری تماماً علمی ، عملی و قاطعی در . حق بک :

« معده سید قور تولامایانه دماغیده قور تولاماز مکتبک وظیفه سی چومورغی آدام ایتمکدر » دییور .

شمس المکاتبده قیز وارکک چوجوقلار یان یانا تعلیم و تربیه کورورلر . قیز چوجوقلارنده کورولن استعدادک ارکک چوجوقلارک استعدادینه فائق اولدیغنی حق بک سویله یور .

حرکات بدنیه ، علی العموم یکی اتخاذ و تقدیر اولونان انی شیرله خاص بیرحمی ایله مکتبلرده مهم بیریر اشغال ایدیور . بو خصوصده « شمس المکاتب » ک اجتهدی پک منوردر . اودیور ، که حرکات بدنیه مطلقاً بیرایش کورمک یولنده اجرا ایدیله لی ، هر حرکت هم عضویتده ، همده عضویتک خارجنده برنافع اثر حصوله کتیرمه لی در . مثلاً بل و قول لارک حرکت لری ، مثلاً پیشیل انکسز بیر طوپراغی

چیمله ثورتمک یولنده اجرا اولونمایدرد . « شمس المکاتب » بوره نسیپک حکم و ملاحظه سیله ۵۰ دونومک بیر باغچه و آغاجلق ایچنده در . ۳۰ شاگردینک ۱۰ ی قیز ، ۲۰ سی ارککدر . چوجوقلارک اشیا قولله کسیون یایمایه مخصوص دقتلری پک زیاده دقتی جلب ایده جک ماهیتده در . برچوجوغلک استعداد و تمایلی آ کلاماق ایچین بودقتلر حقیقی و صادق بیرر معیار اولور . مکتبه مجازات یوقدر . غایب اینجه و فطین بیر اصول ایله چوجوقلارک طبیعتلرنده کی انحراف لار دوزه لیلیر . چوجوقلارک بوتون ملکه لری ایشله یلمک و تدربیحاً قوتلندیریلک ایچین طریقلر موجوددر . بومکتبک اهمیتلی بیر مقصدی ده اجنبی مکتبلرندن ، چوجوق بابالرینی مستغنی قیلماق در . اجنبی مکتبلرینه احتیاجیزی دفع ایتمک جدی ودائی بیر صورتده دفع ایتمک امتیازات اجنبیه نك العاسنی اکمال و ثمره دار ایده جک عظیم و معتنا بیرایش در . چوق کره سویله دیکم کی عثمانلی لارک قبلری مدھش بیر یغما کرلکه معروض در . هر بویوک دولت اجنبیه ، تازه نسلمزک تازه قبلرینی قازانماق ایچین تورکیاده میلیون لار صرف ایدیور . مثلاً ایتالیا دولتنک ، ایتالیا خارجنده کی ایتالیان مکتبلری ایچین صرف ایتدیکی پاره ، ایتالیا معارف نظارتی بودجه سننده مقید مبلغک نصفته مساویدر . ایتالیا دولتنک ۱۹۱۱ سنه سننده معارف نظارتنک بودجه سی ایسه علی العاده مصارف اولاراق ۶۸۳۶۲۳۰ و فوق العاده مصارف اولاراق ۴۴۴۵۹۱۱ فرانق در ، که جمعاً ۱۰۲۲۸۱۴۲۱ فرانق یعنی بیش میلیون کسور عثمانلی لیراسی در . بزم معارف بودجه مز بیر میلیون لیرای حالاً بولامامشدرد .

تعلیم و تربیه ایشنک نه قدار دیواندام بیرایش اولدیغنک و « قانون اساسی » مزک « تحصیل ابتدائی ممالک عثمانیه ده مجبوری و مجانی در » ماده سنک نه قدار اونوتولماق اقتضا ایتدیکنی ، سوز بو وادییه دوشونجه ، داها زیاده شدتله کورویوروز . فقط مادام ، که مثالی « شمس المکاتب » ده کوردیکمز رسمی و غیر رسمی ، مجاهده لر ایشلمه یه باشلایور ، جهل و تربیه سزک تهله کسنه قارشى سفر برلک باشلامش دیمکدر . تهله کینی کوره بیلن فردلر و جمعیت لر تهله کدن مصون صایلا بیلیرلر .